

A bényi premontrei templom magyar vitézei

2009 június 20. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

1

Átlag: 1 (1 szavazat)

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejtőzködő Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmetlenül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

Az Esztergommal szemközti Párkánytól negyedórányi autótú északra, és máris Bényben vagyunk. A Garam jobb partján, szelíd lapályon fekvő község története az ókortól fogva ismert: egy nagyobb római erőd maradványain kívül feljegyzés tudósít arról, hogy a Kr. utáni 173. esztendőben, a kvádok elleni hadjárat szünetében itt vetette papírra Elmékedéseinek első részét Marcus Aurelius. A honfoglaláskor magyar törzsekkel népesült be, majd – a hagyomány szerint – Szent István király nem sokkal az 1000. év után Hont lovag fiának, Bénynek (Byn) adományozta, tőle származik a falu neve. Tény, hogy egészen a XV. század végéig a Hont– Pázmány nemzetség ivadécai birtokolták a települést, s ők alapították családi egyházukként 1217 előt – Szűz Mária tiszteletére és a premontrei barátok számára – a község híres monostortemplomát. Az (Ipoly)sági konvent 1273-ban kelt oklevele említi Omodé fia István mester nevét, a rendtörténetet tekintve a bényi prépostság alapítójának. 1495-ben a temesi gróf birtoka volt Bény, majd a Balassák és a Pálffyak tulajdonába került. Sokat szenvedett a török időkben, a kuruc–labanc háborúk alatt, aztán 1849-ben is megsanyargatták. Trianon után a cseh hatóság morva telepéseknek osztott ki 1400 hold földet a falu határában, de Bény (szlovákul: Bina) másfél ezernyi lakójának 95 százaléka ma is magyar.

A község közepén áll a kéttornyú, román stílusú szerzetesi templom. Már a tatárjárás előtt minden bizonnyal elkészült e formájában a különös alaprajzú épület, újabb munkálatokról 1252-ből szóló adat, vélhetően az 1241–42-ben elszenvedett rombolás miatt. Az egyetlen, tágas templomhajóhoz hármasszentélyfejezet kapcsolódik, amely – a mellékkápolnákkal együtt – a franciaországi alapítású szerzetesrendre jellemző forma, azzal együtt, hogy a szélesebb főszentély félköríves apszisa mellett a két mellékszentély kívülről sokszöggel zárul. Az ikertornyos nyugati homlokzat mögötti szakaszt vaskos pillérpár osztja három hajóra, felette tekintélyes kegyúri karzatról tekinthetünk le a belső térbe. Az előcsarnok szintén a román kori francia szerzetesi templomok (például a ciszterciek) sajátossága. Innen nyílik a nyugati főkapu, s tőle jobbra a vaskos faltömegben belül a mai orgonakarzatra felvezető lépcső.

A két kőpillér részleteiről könnyen leolvasható a közeli királyi-érseki székváros, Esztergom művészi hatása: „ugyanolyan élesen metszett akantuszleveles fejezetek díszlenek itt, mint a várkápolnán, nem egy esetben azonos darabokat találunk” – állapítja meg Dercsényi Dezső professzor (1910–1987). Az északi oszlopfő faragványa azonban már aligha a franciás ízlést tükrözi, igencsak hazai életképet jelenít meg. Jellegzetesen korabeli magyar ruhát viselő férfiak vadászatát faragta kőbe az 1200-as évek első negyedében itt dolgozott mester: az egyik a baljával kunkorodó farkú vadászleopárdot vezet rövid, fonott pórázon, míg jobb kezével harciasan emeli egyenes kardját; a másik vitéz éppen az íját feszíti. Ez a részlet látható képünkön.

A romos állapotából 1862-ben újjáépített szerzetesi templom közelében különös formájú, szintén Árpád-kori épület ragadja meg a látogató figyelmét. A tizenkét apostol tiszteletére szentelt körtemplomot a holnapi számunkban mutatjuk be, ezzel folytatva a régi Magyarország rejtőzködő kincseinek megismertetését.

Ludwig Emil, mno.hu

DR. DRÁBIK JÁNOS
100 ÉVVEL TRIANON UTÁN
DVD A trianoni gyalázaatról tabumentesen

„Egy film amelyet minden
magyarnak látnia kell”

Ajánló
